

ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΩΡΑΙΟΥ ΛΑΓΚΑΡΝΤΕΡ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

—Πού νά κρυφτώ ; είπε ο Σαθερνύ, ο οποίος γελοῦσε, παρ' ὄλη του τῆ στενοχώρια.

—'Απ', ἔξω, τραβοῦσαν τώρα οὔρτες κι' ἀμπάρες. Ὁ Κοκαρντάς ἐβγάλε γρήγορα τὸ ἀμπέχωνό του. Ὁ Πασπουάλ ἔκανε τὸ ἴδιο.

Ἔτσι οὗ Σαθερνύ, σκεπασμένοι ὁ μισὸς ἀπὸ τὰ ἀμπέχωνα κι' ὁ ἄλλος μισὸς ἀπὸ τὸ στρώμα, κρύφτηκε ὅσο μπορούσε καλύτερα.

Οἱ δυὸ μπράθοι μὲ τὰ πουκάμισα, στάθηκαν ὁ ἕνας ἀπέναντι ὁὐ ἄλλο καὶ προσποιήθηκαν πὼς ξιφομαχοῦσαν.

—Πάρ' την κι' αὐτή! ἔκανε ὁ Κοκαρντάς! "Ἐνα... δύο...

—Σὲ πέτυχα! φώναξε ὁ Πασπουάλ. Νά μᾶς ἔδιναν τουλάχιστον τὰ σπαθιά μας, γιὰ νὰ περνήτῃ ἡ ὥρα!

Ἡ βαρεῖα πόρτα ἀνοίξε. Δυὸ ἄντρες, ἕνας κλειδοῦχος κι' ἕνας φυλάκας, παραμέρισαν, γιὰ νὰ περάσῃ ἕνα τρίτο πρόσωπο, πὸν φορούσε λαμπρὸ κοστούμι αὐλικό.

—Μην ὀπουακρύνεστε! εἶπε ὁ τελευταῖος στοὺς αὐλικούς, σπρῶνοντας τὴν πόρτα πίσω του.

Ἦταν ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ, μῆσα ὅς ὅλη τῆ λάμψη τῆς πλουσίας του τουαλέτας. Οἱ δυὸ μπράθοι τὸν ἀναγνώρισαν μὲ τὴν πρώτη ματιὰ κι' ἐξακολούθησαν τῆ ψευτονομαχία τους, χωρὶς νὰ τὸν δῶσαν περισσότερη προσοχή.

Ἐκεῖνο τὸ πρωί, ὁ λαμπρὸς κ. ντὲ Πεϋρόλ, φεύοντας ἀπὸ τὸ περίπτερο τοῦ Γκιονζάγκα, εἶχε ξαναμετρήσει τὸ θησαυροῦ του. Βλέποντας ὅλο αὐτὸ τὸ χρυσάφι, πὸν μὲ τόσους κόπους τὸ ἀπῆχσε, τοῦ ἤρθε πάλι ἡ ἰδέα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ ν' ἀποουθεθῇ στὰ βόθη μισὴ γαλ'ηνιας ἐξοχής, γιὰ νὰ χαρῆ τὴν εὐτυχία τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Ὁ ἄντικτος τοῦ φαινόνταν ὡς νὰ σκετῆνιαιε καὶ τὸ ἔνοητικό του τοῦ ἔλεγε: «Φύγε!» Μὰ σκέφτηκε ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανεὶς μεγάλος κίνδυνος, ἂν ἔμενε εικοσιτέσσερες ὥρες ἀκόμη στὸ Παρίσι. Αὐτὸς ὁ σοφισμὸς θὰ καταστρέφει αἰωνίως τοὺς ἀπλήστους: περᾶνε τόσο γρήγορα εικοσιτέσσερες ὥρες! Μὰ δὲν συλλογίζονται ὅτι μῆσα στὶς εικοσιτέσσερες ὥρες ὑπάρχουν 1440 λεπτά, ἀπ' τὰ ὁποῖα καθένα περιέχει ἐξήντα φορὲς τὸν καιρὸ πὸν χρειάζεται σ' ἕνα παλινάθρωπο, γιὰ νὰ παραδῶσῃ τὴν ψυχὴ του στὸ Διάβολο...

—Καλημέρα γεννιστοῖ μου φίλοι, εἶπε ὁ Πεϋρόλ, βεβαιωνόμενος μ' ἕνα βλέμμα ὅτι ἡ πόρτα εἶχε μείνει μισάνοιχτη.

—Καλημέρα σας! Καλημέρα σας! ἔκανε ὁ Κοκαρντάς, καταφέροντας μιά τρουερὴ σπαθιά μὲ τὸ χεῖρ του στὸ φίλο του Πασπουάλ. Ἡ ὕγεια σας ;... Καλά, ἔ ; Ξέρετε, ὁ φίλος μου κι' ἐγὼ λέγαμε πρὸ ὀλίγου ὅτι ἂν μᾶς ξανάδιναν τὰ σπαθιά μας, θὰ περνούσαμε καλύτερα τὸν καιρὸ μας...

—Νά! Πάρ' την! φώναξε ὁ Πασπουάλ, καρφώνοντας μὲ τὸ δάχτυλό του τὴν κοιλιά τοῦ εὐγενικοῦ του φίλου.

—Καὶ πὼς τὰ περνάτε ἐδῶ ; ρώτησε ὁ Πεϋρόλ μὲ ὕφος περιπαικτικό.

—Πολὺ καλὰ! Πολὺ καλὰ! ἂν

πάντοσε ὁ Κοκαρντάς. Τί νεώτερα ἀπ' τὴν πόλι ;

— Τίποτε, λαμπροῖ μου φίλοι!... Ὡστε ἔχετε ἐπιθυμία νὰ σὰς ξαναδῶσουν τὰ σπαθιά σας ;

—Τὰ ἔχομε συνηθίσει, βλέπετε... εἶπε ὁ Κοκαρντάς. Ὅταν δὲν ἔχω τὸ σπαθί μου, μοῦ φαίνεται πὼς μοῦ λείπει ἕνα μέλος τοῦ σώματός μου...

—Καὶ ἂν, ἐπιστρέφοντάς σας τὰ σπαθιά σας, σὰς ἀνοίγαν καὶ τίς πόρτες αὐτῆς τῆς φυλάκῆς ; ρώτησε ὁ Πεϋρόλ.

—Ὡ! φώναξε ὁ Κοκαρντάς. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἔκτακτο!... Τί λές κι' ἐσύ, Πασπουάλ ;

—Καὶ τί θὰ χρειάζονται γιὰ νὰ τὸ πετύχομε αὐτό ; ρώτησε ὁ τελευταῖος.

—Ἀσήμαντα πράγματα, φίλοι μου!... Ἀσήμαντα πράγματα... Νά πῆτε ἕνα μεγάλο «εὐχριστάς» στὸν ἄνθρωπο, πὸν τὸν θεωροῦσατε πάντοτε ἔχρὸν σας κι' ὁ ὁποῖος αισθάνεται ἐξαιρετικὴ ἀδυναμία γιὰ σὰς...

—Καὶ ποῖός εἶν' ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, διάβολε ;

—Εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος, παλιὸ μου φίλο!... Συλλογιστῆτε λοιπόν!... Γνωρίζομασε παρὰ πᾶνω ἀπὸ εἰκοσι χρόνια...

—Κλείνουν εἰκοσιτρία τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ, εἶπε ὁ Πασπουάλ. Πρὸ εἰκοσιτριῶν χρόνων—δὲν θυμάστε ;—τὸ βράδυ τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου αὐτοῦ Ἀρχαγγέλου, σὰς ἔδωσα καμμιὰ εἰκοσιτρία σπαθιάς ἐκ μέρους τοῦ κ. ντὲ Μαλεθριέ ;

—Πασπουάλ! φώναξε ὁ Κοκαρντάς αὐστηρὰ. Αὐτὲς ἡ δυσᾶρες ἀνανήσεις, δὲν ἔχουν τῆ θέσι τους ἐδῶ! Τὸ φανταζόμεν κι' ἐγὼ συχνά, ὅτι ὁ λαμπρὸς αὐτὸς κ. ντὲ Πεϋρόλ μᾶς λάτρευε μουσικά. Ζήτησε τὸ συγνώμη, διάβολε!... Ἀμέσως μάλιστα!

Ὁ Πασπουάλ, ἀποακούοντας, ἀφῆρε τῆ θέσι του στῆ μέση τοῦ δωματίου μὲ τὸ καπέλλο του στὸ χεῖρ.

Ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ, ὁ ὁποῖος ἔβριχνε ἀδιάκοπα ἀνήσυχες ματιές παντοῦ, πρόσεξε ἐκεῖνη τῆ στιγμή τοὺς ἀσθέστες καὶ τὰ χρώματα, πὸν εἶχαν πέσει στὴ μέση τοῦ πατώματος. Ἀμέσως, μηχανικά, τὸ βλέμμα του, ὑμῶθηκε πρὸς τὸ ταβάνι. Βλέποντας τὴν τρύπα, ἔβρινε κατάχλωμος. Μὰ δὲν φώναξε καθόλου, γιὰτὶ ὁ Πασπουάλ, ταπεινὸς πάντοτε καὶ χαμογελαστός, εἶχε μὴ ἀνάμεσα ἀπ' αὐτόν, ὡς τὴν πόρτα. Μόνον κατέφυγε ἐξ ἐνοστικτοῦ πρὸς τῆ γωνιά πὸν ἦταν τὸ ἀχυρόστρωμα, γιὰ νὰ ἔχη προφυλαγμένα τὰ νῶτα του.

Εἶχε βέβαια μπροστά του δυὸ ἄνδρες εὐρώτους καὶ ἀποφασισμένους γιὰ ὅλα, μὰ ὁ φύλακας βρισκόντουσαν στὸ διᾶδρομο κι' ὁ ἴδιος εἶχε τὸ σπαθί του.

Τῆ στιγμή πὸν σταματοῦσε μὲ τῆ ράχη γυρισμένη πρὸς τὸ ἀχυρόστρωμα, τὸ χαμογελαστό μούτρο τοῦ νεαροῦ μαρκησιού ντὲ Σαθερνύ ξεπρόβαλε μῆς ἀπ' τὸ μανδύα τοῦ Πασπουάλ πὸν τὸ σκέπαζε.

IV

ΠΑΛΗΣΣ ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ

Εἶμασε ὑποχρεωμένοι νὰ

*Ἦταν ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ !...

ποῦμε στὸν ἀναγνώστη τί πήγαινε νὰ κάνει ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ στὴ φυλακὴ τοῦ Πασπούαλ καὶ τοῦ Κοκαρντάς, γιὰ τὸ ἴδιος δυστυχὸς δὲν πρόφτασε νὰ τοὺς ἐκθέσῃ τὸ σκοπὸ τῆς ἐπιπέφουσας του.

Καθὼς ξέρομε, οἱ δύο παλληκαράδες καὶ ἐπαιροῦν νὰ παρουσιάσουν ἑξὼς μάρτυρες μπροστὰ τὸν Ἐκτάκτου Δικαστήριου τοῦ Σατελέ. Αὐτὸ βίως δὲν εὐόμερε τὸν Γκονζάγκα. Ὁ Πεϋρόλ λοιπὸν εἶχε ἐντολὴ νὰ τοὺς κἀν προτάσεις τόσο δελεαστικές, τόσο λαμπρές, ὥστε δὲν θὰ μπορούσαν, παρα νὰ τίς δεχτοῖν: Θὰ ἔδινε πέντε χιλιάδες πιστώσεις στὸν καθένα, προκαταβολικῶς καὶ σὲ μετρητὰ, ὄχι γιὰ νὰ κατηγορήσουν τὸ Λαγκαρντέρ, ἀλλὰ μόνο γιὰ νὰ ποῦν ὅτι δὲν βρισκόντουσαν τῆ νύχτῃ τῆς δολοφονίας στὰ περίχωρα τοῦ πύργου τοῦ Κάυλους. Ὁ Γκονζάγκα τοῦ εἶχε σίγουρο πὼς θὰ δεχόντουσαν, γιὰ τὸ Κοκαρντάς κ' ὁ Πασπούαλ δὲν εἶχαν κανένα συμφέρον νὰ ὑμολογήσουν τὴν παρουσίαν τους κατὰ τὴν αἰματηρὴ ἐκείνη νύχτῃ στὸν τόπο τοῦ ἐγκλήματος.

Μὰ ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ δὲν ἔλαθε τὴν εὐκαιρία νὰ δείξῃ τὶς διπλωματικές του ἱκανότητες καὶ νὰ κἀν τίς σχετικές διαπραγματεύσεις.

Ὅπως εἶδαμε, τὸ περιπατητικὸ μούτρο τοῦ Σαθερνὺ εἶχε προβάλλει μὲς ἀπ' τὸ μονόκτυπὸ τοῦ Πασπούαλ, τῆ στιγμῇ πού ὁ Πεϋρόλ, μὲ τὴν προσοχὴ τοῦ συγκεντρωμένης στὶς κινήσεις τῶν δύο μπράδων μας, γύρισε τὴ ράχη του πρὸς τὸ ἀχυρόστρωμα. Ὁ νεαρὸς μαρκήσιος ἐκλείσσε τὸ μᾶτι κ' ἐγένεσε στοὺς δύο φίλους, οἱ ὅποιοι πληρίασαν αἰγὰ-αἰγὰ.

—Διάβολε! εἶπε ὁ Κοκαρντάς, δείχνοντας μὲ τὸ δάχτυλό τὴν τρύπα στὸ ταβάνι. Δὲν εἶνε αὐστὸ νὰ βάζουνη δυὸ εὐπατοῖδες σὲ μιὰ φυλακὴ τόσο ἀσχημα σκεπασμένη...

—Κανένα δὲν σέβεται παιὰ σήμερα τοὺς εὐγενεῖς! ἐπρόσθεσε ὁ Πασπούαλ μὲ μετριοφροσύνη.

—Σὺντροφοί μου, φώναξε ὁ Πεϋρόλ, ὁ ὁποῖος ἄρχισε νὰ ἀνιχνύει, βλέποντας πὼς τὸν ἐπιλοίαζαν ὀλοένα, σταθῆτε ὁ ἕνας δεξιὰ κ' ὁ ἄλλος ἀριστερὰ κ' ἀφήστε τ' ἀσχημα παιγνίδια... Μ' ἀναγκάζετε νὰ τραθῆξω τὸ σπαθί μου...

—Γιῶς; ἔκανε ὁ Πασπούαλ, ἀναστενάζοντας. Θὰ τραθῆξετε τὸ σπαθί σας ἐναντίον μας;

—Ἐναντίον ἀόπλων ἀνθρώπων; ἐπρόσθεσε ὁ Κοκαρντάς. Αὐτὸ δὲν γίνεται ποτέ!

Καὶ προχωροῦσαν πάντοτε. Τότε ὁ Σαθερνὺ-μὴ θέλοντας νὰ φωνάξῃ, γιὰ τὸ θὰ διέκοπτε ἔτσι τὶς διαπραγματεύσεις — ἔφερε τὸ χέρι του πρὸς τὴ λαβὴ τοῦ σπαθιοῦ του, λέγοντας:

—Τί συμβαίνει, παιδιὰ μου; Θελήσατε νὰ δραπετεύσετε ἀπὸ τὸ ταβάνι, μὰ δὲν τὸ κατωρθώσατε; Σταθῆτε ἐκεῖ! πρόσθεσε δυνατὰ. Ἄν κάνετε ἕνα βῆμα περισσότερο, εἰφουλκῶ!

Μὰ ὑπῆρχε ἕν' ἄλλο χέρι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δικό του στὴ λαβὴ τοῦ σπαθιοῦ του. Αὐτὸ τὸ ἄλλο χέρι ὀλόλευκο καὶ γαυρισμένο μὲ δαντελλές ἰσαλακωμένες, ἀνῆκε στὸν κ. μαρκήσιο ντὲ Σαθερνὺ, ὁ ὁποῖος εἶχε κατωρθώσει νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν κρύπτη του καὶ στεκόταν τώρα ὄρθιος πίσω ἀπ' τὸν Πεϋρόλ.

Ὁ ἐπιστάτης τὸν Γκονζάγκα ἔκανε νὰ τραθῆξῃ τὸ σπαθί του, μὰ πρὶν ἀπ' αὐτὸν τὸ τράθηξε μὲ μιὰ ἀστραπιαία κίνησι. ὁ Σαθερνὺ, ὁ ὁποῖος συγχρόνως τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ σθέρκο καὶ στήριξε τὴν αἰχμὴ τοῦ ἔιφους στὸ λαϊμὸ του.

—Τοιμουδιά, γελοῖτε παλιάνθρωπε! τοῦ εἶπε μὲ ἰσχυρὴ φωνή. Ἄλλοιως, πέθαναν ἀμέσως!

Ἄφροί, ἀνέβηκαν στὰ χεῖλη τοῦ Πεϋρόλ. Μὰ σάπασε... Ὁ Κοκαρντάς κ' ὁ Πασπούαλ, χρησιμοποιώντας τοὺς ζωστήρες τους, τοὺς ἔδωσαν μέσα σὲ λιγώτερο διάστημα, ἀπ' ὅσο μᾶς χρειάστηκε γιὰ νὰ τὸ γράφουμε.

—Καὶ τώρα; ρώτησε ὁ Κοκαρντάς τὸ νεαρὸ μαρκήσιο.

—Τώρα, ἀπάντησε ἐκεῖνος, στάσου ἐξὸ δεξιὰ στὴν πόρτα κ' ὁ Πασπούαλ ἀριστερὰ κ' ἴταν οἱ δύο φύλακες μποῦν μέσα, ἀρπάχτε τους ἀπὸ τὸ λαϊμὸ.

—Ὅτε θὰ μποῦν οἱ φύλακες μέσα; ρώτησε ὁ Κοκαρντάς.

—Στὶς θέσεις σας! πρόσθεσε ὁ Σαθερνὺ, ἀντὶ ν' ἀπαντήσῃ. Ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ θὰ μᾶς βοηθήσῃ...

Οἱ δύο παλληκαράδες μὲς πήγαν καὶ κόλλησαν στὸν τοῖχο.

πλάι στὴν πόρτα, ὁ ἕνας δεξιὰ κ' ὁ ἄλλος ἀριστερὰ. Ὁ Σαθερνὺ, στηρίζοντας τὴν αἰχμὴ τοῦ σπαθιοῦ του κάτω ἀπ' τὸ σπαθί τοῦ Πεϋρόλ, τὸν πρόσθεσε νὰ φωνάξῃ βοήθεια. Ὁ Πεϋρόλ, θέλοντας καὶ μὴ φωνάξῃ. Κ' ἀμέσως οἱ δύο φύλακες ἄρπαξαν μέσα στὸ κελλί. Ὁ Κοκαρντάς ἄρκαζε ἀπ' τὸ λαϊμὸ τὸν κλειδοῦχο κ' ὁ Πασπούαλ τὸν ἄλλον. Ρόγχασαν κ' οἱ δύο ὑπόκωφα κ' ἔπειτα οὐπάσαν μισοπνιγμένοι. Ὁ Σαθερνὺ ἐκλείσσε τὴν πόρτα τῆς φυλακῆς, τραθῆξῃ ἀπὸ τὴν τοσπὴ τοῦ κλειδοῦχου ἕνα μάτσο σχοινιά καὶ τοὺς ἔβρασε τὰ χέρια.

—Μὰ τὴν πιστι μου, τοῦ εἶπε ὁ Κοκαρντάς. Δὲν ἔχω δὴ ποτέ μου πὸς χαριτωμένο μαρκήσιο ἀπὸ σὰς!

Ὁ Πασπούαλ ἔνωσε κ' αὐτὰς τὰ συγχαρητήρια τοῦ μὲ τοῦ φίλου του. Μὰ ὁ Σαθερνὺ φαίνονταν βιαστικός.

—Δουλειὰ! τοὺς φώναξε. Γύρισε, Κοκαρντάς, τὸν κλειδοῦχο, σὰν σκουληκὶ καὶ φέρσε τὰ ρούχα του! Ἔσου, Πασπούαλ, κἀνε τὸ ἴδιο γιὰ τὸν ἄλλο.

Ὁ Κοκαρντάς κ' ὁ Πασπούαλ κυττάχτηκαν.

—Νὰ ἕνα πράγμα, πού μὲ στενοχωρεῖ! εἶπε ὁ πρῶτος, εὐνοῦντας τὸ αὐτὸ του. Διάβολε! Δὲν ξέρω ἂν ταραξέει σ' εὐπατριδες, σὰν κ' ἐμᾶς, νὰ φορέσουμε τέτοια ρούχα.

—Γιὰτί... Δέστε ἐμένα, πού θὰ βάλω τὰ ρούχα τοῦ μεγάλου γαλιετέρου παληάνθρώπου, πού ὑπάρχει στὸν κόσμο! εἶπε ὁ

Πεϋρόλ, βγάζοντας τὴ λαμπρὴ στολή τοῦ Πεϋρόλ.

—Εὐγενικὸ μου φίλε, τόλμησε νὰ πῇ κ' ὁ Πασπούαλ, χτές πάλι φορέσαμε ρούχα ὕπνου...

Ὁ Κοκαρντάς τὸν διέκοψε μ' ἕνα τρομερὸ βλέμμα.

—Σιωπὴ, διάβολε! τοῦ εἶπε. Σὲ διατάσσω νὰ ξεχάσης τὸ θλιβερὸ αὐτὸ περιστατικὸ. Ἐξ ἄλλου, ὅτι κάναμε, τὸ κάναμε γιὰ νὰ ὑπηρετήσουμε: τὸ Μικρὸ μας Παρισιὸν.

—Αὐτὸν ὑπηρετοῦμε καὶ σήμερὰ! εἶπε ὁ Πασπούαλ μ' ἔγκαρτηρήσι.

Ὁ Κοκαρντάς ἔβγαλε ἕνα στεναγμὸ κ' ἔγδυσε τὸν κλειδοῦχο, στὸ στόμα τοῦ ὁποῖου εἶχε βάλει ἕνα φιμωτρο. Ὁ ἀδελφὸς Πασπούαλ ἔκανε τὸ ἴδιο μὲ τὸν φύλακα καὶ σὲ λίγο ἡ μεταμφίσεις τῶν δύο παλληκαράδων μας εἶχε τελειώσει. Ἀσφαλῶς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλιου Καίσαρος, πού, καθὼς λένε, ἔχτισε αὐτὸ τὸ φρούριον, ποτὲ τὸ Σατελέ δὲν εἶχε δὴ δυὸ φύλακες μὲ τόσο χαριτωμένους στολές. Συγχρόνως, ὁ Σαθερνὺ εἶχε φορέσει τὰ ρούχα τοῦ λαμπροῦ κ. ντὲ Πεϋρόλ.

—Μοιάζω καθόλου μὲ φύλακα; ρώτησε ὁ Πασπούαλ.

—Περίφημα, ἀπάντησε ὁ νεαρὸς μαρκήσιος.

—Κ' ἐγὼ, ρώτησε μὲ ντροπὴ ὁ Κοκαρντάς, μοιάζω καθόλου μὲ κλειδοῦχο;

—Ἄν δυὸ στάλες νερὸ! ἀπάντησε ὁ Σαθερνὺ. Δρόμο τώρα! Πρέπει νὰ πάω τὸ γράμμα τοῦ Λαγκαρντέρ στὸν προορισμὸ του.

Βῆγαν κ' οἱ τρεῖς ἀπὸ τὸ κελλί, τοῦ ὁποῖου διπλοκλειδωσαν τὴν πόρτα, χωρίς νὰ ξεχάσουν νὰ περάσουν καὶ τοὺς σῦρτες.

Ὁ κ. ντὲ Πεϋρόλ κ' οἱ δύο φύλακες ἔμειναν μέσα, δεμένοι γερὰ καὶ φιμωμένοι. Ἡ ἱστορία δὲν μᾶς πληροφορεῖ τί σκέψεις ἔκαναν στὴ δύσκολη καὶ δυσάρεστη αὐτὴ θέσι τους. Ἐντομεταξὺ, οἱ τρεῖς ἤρωες μὲ εὐίσχυον χωρίς κανένα ἐμποδιστὸν πρῶτο διάδρομο πού ἦταν ἀδειασμένος.

—Τὸ κεφάλι λίγο χαμηλότερα, Κοκαρντάς, φίλε μου, εἶπε ὁ Σαθερνὺ. Φοβάμαι αὐτὰ τὰ καταραμένα τὰ μουστάκια σου.

Καὶ συγχρόνως τοῦ ἔχωσε τὸ σκοφοῦ του ἴσ τ' αὐτὰ καὶ τὸν ἔμαθε νὰ κρατᾷ τὰ κλειδιά του. Ἐφτάσαν ἔτσι ὡς τὴν πόρτα τοῦ προαυλίου. Τὸ προαύλιο κ' ἡ στοῆς ἦσαν γεμάτες κόσμο. Ἐπικρατοῦσε μεγάλη κίνησις στὸ Σατελέ, γιὰ τὸ κ. μαρκήσιο ντὲ Σεγκρέ, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκτάκτου Δικαστηρίου, παρέθετε γεῖμα στοὺς ἄλλους δικαστὰς, ὡς ὅτου νὰ ἔξανηριχθῇ ἡ συνεδρίασις. Ἐβλεπε κανεὶς νὰ περνοῦν ἕνα σωρὸ πιαντέλλες καὶ μοπιλίες πού ἐρχόντουσαν ἀπ' τὸ γειτονικὸ καμπάρε τοῦ Χρυσοῦ Μοοχαγροῦ.

Ὁ Σαθερνὺ, μὲ τὸ καπέλο κατεβασιμένο ὡς τὰ μάτια, πέ-

—Εἶσαι ὁ ἴδιος ὁ κλειδοῦχος!...

ραος πρώτος.

—Φίλε μου, είπε στο θυρωρό του προαυλίου, έχετε εδώ κοντά, στο νομπερο 9, στο διάδρομο, δύο επικίνδυνους παλιανθρώπους. Έχετε τα μάτια σας ανοιχτά!

Ο θυρωρός έβγαλε το ακούφιο του, μουρμουρίζοντας: «Ο Κοκαρντάς κι' ο Πασπουάλ διέσχισαν το προαύλιο, χωρίς έμποδιο. Μέσα στην αίθουσα των φυλακών, ο Σαθερνύ άρχισε να συμπεριφέρεται σαν περίεργος τού έπισκέπτεται μία φυλακή. Έξωτάς τού κάθε τί κι' έκανε άνόητες ερωτήσεις για τά πιο σοβαρά πράγματα.

Δέν τούς έμενε πεία, παρά νά διασχίσουν τήν αλλη τής φυλακής. Μά στό κατάφλι τής αλλη, ο Κοκαρντάς λίγο έλειψε ν' ανατρέψει ένα μαρμιτόνι τού «Χρυσού Μοσαριού», που μετέφερε μία πιστέλλα με γλυκίσματα. Ο μπράδος μας ξεφώνισε τότε ένα δυνατό: «Κέρατα τού Διαβόλου!» που έκανε όλο τόν κόσμο νά γυρίση και νά τόν κυττάξη. Ο άδελφός Πασπουάλ άνατρίχιασε μέχρι μυελού όστέων.

—Φίλε, είπε ο Σαθερνύ θλιβερά, αυτό τού παιδι δέν φταίει καθόλου και θά μπορούσες νά είσαι οικονομικός στις βλαστήμιες σου.

Ο Κοκαρντάς χαμήλωσε τ' αυτιά του, ένδ οι τοξόται που βρισκόντουσαν στην αλλη, τόν κυττάζαν με περιέργεια. Ένας μάλιστα άπ' ατόν ειπε:

—Δέν ξέρω καθόλου αυτό τόν μουστακαλή κλειδοχχο!

Ένωταμαζύ, ο Σαθερνύ κι' οι δυο μπράδοι είχαν φτάσει στην πόρτα τής εισόδου, ή όποια ήταν εκείνη τή στιγμή άνοιχτή, για νά περάση ένα μαρμιτόνι, που κουβαλούσε έναν ύπεροχο φασιανό ψητό, τού κυριώτερο φαγητό τού γεύματος τού κ. μαρκησιού ντε Σαγκρέ.

Τέτε ο Κοκαρντάς κι' ο Πασπουάλ, μη μπορώντας νά συγκρατήσουν τήν άνωμουνισία τους, δρασκέλισαν μ' ένα πήδημα.

—Πιάστε τους! Πιάστε τους! φώναζε ο Σαθερνύ.

Ο πορτιέρης ώρμησε εναντίον τους, μά σωριάστηκε άμέσως κάτω, χτυπημένος από τού θαρύ μάσο τών κλειδιών, που ο Κοκαρντάς τού πέταξε κατάκοτρα. Έτσι οι δυο μπράδοι μας έδεικνολούθησαν άνευχήλιτη τή φυγή τους και χάθηκαν μέσα σ' ένα στενοσόκκακο.

Τό άμάξι, που είχε φέρει τόν κ. ντε Πεϋρόλ, ήταν πάντοτε σταματημένο μπρός στην είσοδο τής φυλακής. Ο Σαθερνύ τού άναγνώρισε άπ' τού οικόσημο τού Γκονζάγκα. Και μήτη μέσα σ' αυτό, φωνάζοντας δυνατά:

—Πιάστε τους, διάβολε!... Δέν βλέπετε ότι τού σκάζουν;... Όταν τού σκάξει κανείς, έχει κακούς σκοπούς... Πιάστε τους! Πιάστε τους!...

Έπειτα, έπωφελούμενος τής άναστατώσεως, φώναζε στόν άμαξά:

—Γρήγορα στό μέγαρο!

Τά όλογα ξεκίνησαν, καλπάζοντας.

Όταν τού άμάξι μπήκε στην όδο Άγίου Διονυσίου, ο Σαθερνύ σκούπισε τού πλημμυρισμένο στόν Ιδρωτά μέτωπό του και έξέσπασε σέ τέτοια γέλια, ώστε άναγκάστηκε νά πάση τά πλευρά του. Αυτός ο λαμπρός κ. ντε Πεϋρόλ τού είχε δώσει όχι μόνο τήν έλευθερία, αλλά και τού άμαξί του για νά πάη χωρίς νά κουραστή στόν τόπο τού προορισμού του.

Άς μπουε τώρα στην κάμαρη εκείνη με τήν άστυρή και πένθημη έπιπέλασι, όπου είδαμε για πρώτη φορά τήν πριγκήπισσα Γκονζάγκα τού πρωί τής ήμέρας, που έπρόκειτο νά συνέλθει τού οικογενειακού συμβόλιου. Τό ίδιο πένθος επικρατούσε πάντοτε εκεί μέσα: Ο σπρωμένος στό μαύρο θωμό, μπρός στόν όποιο γινόταν κάθε μέρα μία έπιμνημόσυνη δέηση για τού μακαριτή δούκα ντε Νεβέρ, χραιοήμες πάντα ώς βάθος σ' ένα μεγάλο λευκό Έοσταρωμένο, που γύρω του εκάγαν ξεηλαπάδες. Οπότός, κάτι είχε αλλάξει σ' αυτό τού δωμάτιο. Μιά άχτιδα χαράς, δεληή άκόμα και σχεδόν άδιόρατη, είχε γλυστρήσει άνάμεσα στό μελαγχολικά αυτά πράγματα... Κάποιο χαμόγελο φώτιζε άόριστα τού πένθος.

Έπάνω στό βωμό όπτησαν άφθονα λουλούδια κι' όμως ήταν πολύ μακριά άκόμα ο Μάρις, που γύρισε ο πεθαμένος πρώτος σούζγος τής πριγκήπισσης. Η κορτινές παραμερισμένες, άφηναν νά μπαίνη μέσα λίγος γλυκός φθινοπωρινός ήλιος. Στο παράθυρο κρεμόταν ένα κλουβί, όπου τιθόλιζε ένα χαριτωμένο πουλάκι, τού ίδιο πουλάκι, που ήταν άλλοτε στό χαμηλό παρά-

θυρο τού σπιτιού τής όδοϋ Σάντρ και που διασκεδάζε στη μοναξιά τής τήν Αύγη.

Υπήρχε μέσ' στό προσηυχητήριο τής πριγκήπισσης άρκετός κόσμος, άν και ήταν άκόμα πρωί. Υπήρχε έν τούτοις μία όρασι νέα, που κοιμόταν έσπλωμένη σ' ένα ντιβάν. Τό πρόσωπό τής, με τις ύπεροχες γραμμές του, έγερνε πρós τού μέρος τής σκιάς. Μά μί' άχτιδα ήλιου έπαίξε μέσα στό πλούσια μαλλιά τής, που είχαν χρυσές και λαμπερές άποχρώσεις.

Όρθια κοντά τής στεκόταν ή πρώτη καμαριέρα τής πριγκήπισσης, ή καλή Μαγδαληνή Ζιρώ, που είχε τά χέρια τής ένωμένα και δάκρυα στό μάτια.

Η Μαγδαληνή Ζιρώ είχε όμολογήσει πρδ όλίγου στην κυρία τής ότι τή θαυματουργή πσοειδοποίη που είχε βρή ή πριγκήπισσα στό «Βιβλίον τών Ωρών» τής, τήν προειδοποίη που έγραφε: «Ελ ά τ ε ν ά ύ π ε ρ α σ π ι σ θ ή τ ε τ ή ν κ ό ρ η σ α ς. Εί μ' έ δ ώ» Τήν είχε βάλει αλλη εκεί μέσα καθ' όπδειξιν τού Καμπούρη. Μά άντι νά τή μαλώση ή πριγκήπισσα, τήν άγκάλιασε και τή φίλησε.

Η Μαγδαληνή ήταν ευτυχισμένη, σάν νά είχε ένασθρή τού έδιο τής τού παιδι. Η πριγκήπισσα καθόταν στην άλλη άκρη τού δωματίου. Δυο γυναίκες κι' ένα παιδι τήν περιστοιχίζαν. Κοντά τους βρισκότουσαν σκορπισμένα χειρόγραφα, τά χειρόγραφα τού ήμερολογίου τής Αύγης. Αυτές τις γραμμές, που ή νέα κόρη τις είχε γράψει με τή φλογερή έλπίδα ότι θά έφταναν μία μέρα στό χέρια τής άγνωστης, μά λατρευτής τής υπτέρας, είχαν φτάσει επί τέλους στόν προορισμό τους. Η πριγκήπισσα τούς είχε ρίξει κιόλας μία λαχαρισμένη ματιά. Άπ'ό φαίνόταν άπό τά μάτια τής, που ήσαν κατακόκκινα, άπό τά τρυφερά τής δάκρυα.

Όσο για τόν τρόπο, με τόν όποιο τά χειρόγραφα και τού κλουβί με τού πουλάκι είχαν μεταφερθ από τού σπιτι τής όδοϋ Σάντο στό μέγαρο τού Γκονζάγκα, δέν εινε άνάγκη νά τόν ρωτήσητε. Η μία από τις δυο γυναίκες ήταν ή λαμπρή κυρά Φραγκίσκη Μπερρισόν και τού νέο παιδι, που στριφογύριζε αστασίμενο με τού καπέλλο του στό χέρια του, ήταν ο έγγονος τής Ζάν-Μαρι, ο φύλαρος και καλός άκόλουθος τής Αύγης. Η άλλη γυναίκα, που ήταν νεωτάτη κι' ώραιοτάτη, στεκόταν λίγο παραμέρα. Κάτω άπ' τόν πέλο τής σ' άναγνωρίζατε εύκολα τή ντόνα Κραυζ. Στο τσαγγιπνίκο μουτράκι τής, ζωγραφίζόταν εκείνη τή στιγμή μία βθεδιά και πραγματική συγκίνησης.

Η κυρά Φραγκίσκη Μπερρισόν είχε τού λόγο.

—Αυτός εδώ, έλεγε με τήν άρεωνοπή τής φωνή, δείχνοντας τού Ζάν-Μαρι, δέν εινε ο γυιός μου. Εινε ο έγγονός μου, τού παιδι τού φτωχού μου παιδιού... Ο γυιός μου σκοτώθηκε στόν πόλεμο...

—Και είσαστε άλλοτε στην ύπηρεσία τού Νεβέρ, καλή μου γυναίκα; τής ρώτησε ή πριγκήπισσα.

—Όλοι οι Μπερρισόν, άπάντησε ή κυρά Φραγκίσκη, όλοι οι Μπερρισόν ύπηρετούσαν στόν Νεβέρ, από τότε που έγινε ο κόσμος. Ο σύζυγός μου ήταν ίπποκόμος τού δουκός Άμαρδ, τού πατέρα τού δουκός Φιλίππου. Ο πατέρας τού σύζυγού μου...

—Μά ο γυιός, τή δέικοψε ή πριγκήπισσα, δέν ήταν αυτός που μού έφερε τήν έπιστολή τού Νεβέρ στόν πόργο τού Κ'ώλου;

—Μάλιστα, εύγενική μου κυρία, αυτός ήταν. Κι' ο Θεός ξέρει πόσο θυμόταν σ' όλη του τή ζωή έκείνο τού βράδυ. Τότε γνώρισε για πρώτη φορά και τόν Ιππόλιτ ντε Λαγκαρντέ, για τόν όποιο τόσος λόγος γινόταν. Μάς έλεγε μάλιστα γι' αυτόν: «Εινε ώραιός σάν τόν άρχάγγελο Μιχαήλ!»

—Ναι, φιθύρισε ή πριγκήπισσα που δνειροπολούσε, εινε ώραιός!

—Και γενναίος! έξακολούθησε ή κυρά Φραγκίσκη, που έμμιχωνόταν σιγά-σιγά. Γενναίος σάν λιοντάρι!

—Σωστό λιοντάρι! έπρόσθεσε και ο Ζάν-Μαρι.

Μά ή κυρά Φραγκίσκη τόν άγριοκύτταξε κι' ο Ζάν-Μαρι σάπασε.

—Ο Μπερρισόν, τού φτωχό μου παιδι, έξακολούθησε ή καλή γυναίκα, μάς διηγήθηκε πως ο Νεβέρ κι' ο Λαγκαρντέ είχαν δώσει ραντεβού για νά μονομαχήσουν και πως ο Λαγκαρντέ υπέρτασε τού Νεβέρ εναντίον είκοσι παλιανθρώπων όπλισμένων ως τά δόντια...

Η πριγκήπισσα τής έγενψε νά σταματήσει.

(Άκολουθεί)

